

Opening Jan van der Pol
Het woeste werk
1 november 2009

Jan van der Pol heeft zijn expositie van schilderijen en grafiek een titel gegeven: het woeste werk. Daarin zit een vrolijke verwijzing naar de tijd waarin hij begon met schilderen, de jaren tachtig. Vrij algemeen werden schilders die niet altijd binnen de lijntjes kleurden, toen 'wilde schilders' genoemd. Jan van der Pol vond zichzelf helemaal geen wilde schilder en toch sloot zijn werk wel aan bij het schilderkunstig expressionisme. Toen meer dan nu, kunnen we inmiddels vaststellen.

In het vouwblad bij deze tentoonstelling heb ik iets geschreven over de balans tussen het ruwweg schilderen, dat Jan lang beoefende, en de beheersing die daarvoor nodig is. Daar wil ik het, voor wat deze discussie betreft, bij laten. Het toeval wil dat zich vandaag in de Achterhoek een wildfestijn afspeelt. Laat dit onze bijdrage zijn.

De expositie brengt schilderijen samen uit de periode 1985 tot 2005. Daarnaast is er een ruime keuze aan etsen en er zijn enkele litho's die later met lino's zijn bedrukt.

Dat geeft een beknopt overzicht van het universum van Jan van der Pol. Het mooie daarvan is dat je motieven terug ziet keren in tal van variaties. Motieven die beklijven, zoals het losse hoofd dat meestal geen portret is en soms juist wel. Niet de gezichtstrekken blijven je bij, wel het feit dat het hoofd los is geraakt van het lichaam. Meestal is het onbeschadigd en niet overduidelijk dood. Gewoon losgeraakt van het lijf dat het moest dragen.

De schijnbare vanzelfsprekendheid van dat losraken is een rode draad in dit werk. Jan van der Pol geeft begrippen als lichaam, ruimte, hemel, figuur, een beeldende dubbelzinnigheid.

Ruimte is zowel het landschap om ons heen als de kosmische ruimte waarin geen zwaartekracht heerst. Hemel is uitspannel, maar ook hiernamaals. Figuur is lichaam en tegelijkertijd symbool. Lichaam is vlees en bloed, en ook het hemellichaam dat als een ijsklomp doelloos en tijdloos door het heelal beweegt.

Je ziet al die aspecten tegelijkertijd in deze caleidoscopische beelden. Je weet niet meer of de gebeurtenissen zich afspelen in het hier en nu. Naast ieder hier is een elders. Tegenover ieder nu staat een herinnering of een toekomstvisioen. De schilderijen heten Nachtschap, Apocalyps of Onze planeet voorbij. De etsen: Verwegistan, Het onbereikbare en Onbetreedbaar.

In het boek *De man en zijn schaduw* gaat de hoofdpersoon gedeeltelijk schuil achter de donkere streep die aan hem kleeft als een litteken. Hij is de drager geworden van zijn schaduw. De dingen raken niet alleen los van hun natuurlijke context, ze hechten zich aan een nieuwe. Wie dat geloofwaardig kan maken, kan een woestijn tot leven brengen.

Rob Smolders